

Δ.ΙΙΙ.2. Η άλωση της Πόληςⁱ

Όροι – κλειδιά

Πολιορκία και άλωση της Πόλης – Μωάμεθ Β΄ Πορθητής – θρησκευτικός νόμος – Τρίτη Ρώμη – βυζαντινή πνευματική κληρονομιά – ανθρωπιστικές σπουδές – ρωμαϊκή νομική παράδοση – θρησκευτική μουσική

α. Πολιορκία και άλωση

- Μετά τη μάχη της Άγκυρας (1402, μεταξύ Μογγόλων και Οθωμανών) και την ήττα των Οθωμανών, η Οθωμανική Αυτοκρατορία βυθίστηκε στην αναρχία.
- Ο σουλτάνος **Μουράτ Β΄** (1421-1451):
 - Επανέφερε την τάξη και ανανέωσε την επιθετικότητά της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.
 - Κατέλαβε τα **Γιάννενα** και τη **Θεσσαλονίκη** (1430).
 - Νίκησε έναν σταυροφορικό στρατό στη **Βάρνα** (1444).
 - **Προετοίμασε** την πολιορκία της Κωνσταντινούπολης.
- Ο διάδοχος του Μουράτ Β΄, **Μωάμεθ ο Πορθητής**:
 - Έχτισε το **φρούριο της Ρούμελης** στην Ευρωπαϊκή ακτή του Βοσπόρου, για να εμποδίσει την τροφοδοσία της Πόλης από τον Εύξεινο Πόντο.
 - Πολιόρκησε την Πόλη για 54 μέρες (6 Απριλίου-29 Μαΐου 1453), με ισχυρές δυνάμεις.
- Στην Κωνσταντινούπολη:
 - Ο αυτοκράτορας **Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος** παρότι διέθετε ελάχιστες δυνάμεις, **αρνήθηκε την παράδοση** της Πόλης στον Μωάμεθ.
 - Οι Βυζαντινοί έμειναν **αβοήθητοι** από τα χριστιανικά κράτη.
 - Οι λίγοι στρατιώτες που υπερασπίζονταν την Πόλη πολέμησαν γενναία.
- Η τελική επίθεση του Μωάμεθ έγινε τις πρωινές ώρες της **29ης Μαΐου 1453**.
- Οι Οθωμανοί πολεμιστές πέρασαν τα γκρεμισμένα τείχη και κατέλαβαν την Πόλη.
- Ο αυτοκράτορας έπεσε στο πεδίο της μάχης.
- Η Πόλη παραδόθηκε στους οθωμανούς πολεμιστές για τριήμερη λεηλασία, σύμφωνα με τον **θρησκευτικό νόμο** των Οθωμανών.
- Ο Μωάμεθ μπήκε στην Πόλη, προσκύνησε στην Αγία Σοφία (μετατρέποντάς την σε τζαμί) και έκανε την Κωνσταντινούπολη **πρωτεύουσα** του κράτους του.

β. Οι συνέπειες

- Η Άλωση της Πόλης τραυμάτισε την **περηφάνια** των Ελλήνων.
- Σύντομα άρχισε να διαμορφώνεται η ελπίδα για την **ανάσταση του Γένους**.
- Το **πνεύμα** του Βυζαντίου **μεταφέρθηκε στη Δύση** από τους λογίους του που μετανάστευσαν εκεί.
- Οι Οθωμανοί **έκλεισαν τους εμπορικούς δρόμους της Ανατολής** και ώθησαν έτσι τους Ευρωπαίους στις μεγάλες **γεωγραφικές ανακαλύψεις**.

γ. Η βυζαντινή πνευματική κληρονομιά

- Η βυζαντινή ιδεολογία επηρέασε την ιδεολογία του **Μοσχοβίτικου κράτους** (Ρώσων).
- Οι Ρώσοι θεώρησαν ότι ήταν οι μοναδικοί κληρονόμοι της βυζαντινής πνευματικής και πολιτικής παράδοσης. Στις αρχές του 16ου αι. διατύπωσαν τη θεωρία ότι η Μόσχα ήταν η **Τρίτη Ρώμη**.
- Και οι **ορθόδοξοι βαλκανικοί λαοί** επηρεάστηκαν από τον βυζαντινό πολιτισμό.
- Η Ορθοδοξία συνέβαλε στη **διατήρηση της πνευματικής τους ταυτότητας** στα χρόνια της Τουρκοκρατίας.
- **Προσφορά του Βυζαντίου στον ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πολιτισμό:**
- Το Βυζάντιο:
 - **Διέσωσε** τον ευρωπαϊκό πολιτισμό από την **απειλή των αραβικών κατακτήσεων** κατά τον 7ο και 8ο αι.
 - Ανέπτυξε μια **μεγάλη και πρωτότυπη τέχνη** που επηρέασε Ανατολή και Δύση. Παραδείγματα αποτελούν η **ιταλική προαναγεννησιακή τέχνη** και η **οθωμανική αρχιτεκτονική**.
 - Διαφύλαξε, καλλιέργησε και μετέδωσε στην Ευρώπη την **κλασική κληρονομιά** (τους αρχαίους **Έλληνες συγγραφείς**, και τη **ρωμαϊκή νομική παράδοση**).
 - Ανέπτυξε **νέα γραμματειακά είδη** (χρονογραφία, λειτουργική ποίηση).
 - Ανέπτυξε και τις **θετικές επιστήμες** (αστρονομία και μαθηματικά).
 - Τελειοποίησε την **οργάνωση των κρατικών υπηρεσιών**.
 - Επηρέασε **πολιτικά και διοικητικά** το Χαλιφάτο, τα μεσαιωνικά βαλκανικά κράτη, τη Ρωσία και το Οθωμανικό κράτος).
 - Συνέβαλε στη διαμόρφωση της **θρησκευτικής μουσικής**, του **μοναστισμού**, των **ανθρωπιστικών σπουδών** και άλλων εκφάνσεων του πολιτισμού στη Δυτική Ευρώπη.

Ερωτήσεις

Βιβλίο, σελ. 68, ερωτήσεις 1, 2, 3.

Επιπλέον:

1. Με ποιες ενέργειες προετοίμασε ο σουλτάνος Μουράτ Β΄ την άλωση της Πόλης;
2. Ποιες ήταν οι συνέπειες της άλωσης της Πόλης από τους Οθωμανούς;
3. Ποια θέση πήραν οι Ρώσοι μετά τη άλωση της Πόλης από τους Οθωμανούς;
4. Ποια ήταν η προσφορά του Βυζαντίου στον ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πολιτισμό;

ⁱ **Εποπτικό υλικό:** Η άλωση της Πόλης (Ντοκιμαντέρ του National Geographic).